

Sadarbībā ar Latvijas Nacionālās bibliotēkas Bibliotēku attīstības centru turpinām veidot apskatus par skolu bibliotēkām Latvijā un stāstīt par labo prakšu piemēriem.

IK Foto no personiskā arhīva

Enerģiski un sirsnīgi atbalstīt jauniešus

Apskatu sagatavojusi **ANNA ILTNERE**, Latvijas Nacionālās bibliotēkas Bibliotēku attīstības centra tīmekļa resursu redaktore.

— Šajā mēnesī mūsu ceļš ved uz Bulduru tehnikuma bibliotēku Jūrmalā. Bibliotekāre **Ineta Melne** te nonāca nesen – pēc 25 gadu darba publiskajā bibliotēkā. Darbs ar jauniešiem, kuriem bibliotēkas apmeklējums ir neatņemama ikdienas daļa, viņu iedvesmo. Otro gadu pēc kārtas bibliotekāre saņēmusi kolēģu novērtējumu – Gada cilvēka balvu nominācijā “Tehnikuma labo attiecību meistars”. Nominācijas nosaukums, viņasprāt, arī izsaka skolas bibliotekāra sūtību – būt labo attiecību meistaram.

Bulduuru tehnikums atrodas senās Bildeļu kroņa muižas teritorijā Lielupes krastā, Jūrmalā, netālu no jūras. Kopš 1910. gada te izglitojas topošie dārzkopības un kokkopības nozares speciālisti. Mūsdienās līdzvērtīgi notiek arī jauno speciālistu sagatavošana ainavu būvniecības, floristikas, viesmīlības un ēdināšanas pakalpojumu nozarēs, piedāvājot izglīties gan vidējās profesionālās, gan profesionālās pilnveides, tālākizglītības un neformālās izglītības programmās. Bulduuru tehnikuma bibliotēka izkārtota divos stāvos – kāpnes no grāmatu krātuves ved uz plašu lasītavu. Uzsākot darbu tehnikuma bibliotēkā un no augšstāva jauniešiem padzirdot, ka “tur lejā ir pagrabs, neej”, Ineta sagādājusi lielu uzrakstu “Bibliotēka” ar bultu, kas skaidri

Ineta Melne uzskata, ka bibliotekāram jebkurā vidē ir sevi jāpiesaka kā lasošu personību, jo pirmām kārtām bibliotekārs ir grāmatu, rakstītā vārda un informācijas vēstnesis.

BIBLIOTEKĀRA ANKETA

☉ VĀRDS, UZVĀRDS

Ineta Melne

☉ MĒRĶIS / MISIJA

Dot iespēju “lasīt un plaukt”, nodrošinot drošu, izglītojošu un lasītprīeku veicinošu vidi audzēkņiem un vispusīgu atbalstu pedagogiem.

☉ ATZIŅA

Digitalizācija, mākslīgais intelekts, elpu aizraujošas inovācijas – to visu paspēsim piedzīvot šajā gadsimtā pārpārākajā pakāpē. Un tādā pasaulē, kur visu nosaka algoritmi, var ātri izšķīst un kļūt neaktuāla emocionālā inteliģence, sirsnīgums, pieklājība, empātija, cilvēcisko attiecību siltums, intuīcija, bet tās ir vērtības, bez kurām cilvēce nevar izdzīvot. Skolai ir jābūt modrai un jālīdzsvaro digitālo rīku un dzīves pamatvērtību svāri, kuros vienmēr būs grāmata un lasīšana, kas dara brīnumus ar mūsu smadzenēm un emocionālo labbūtību

☉ TRĪS VĀRDI PAR BIBLIOTĒKU

Zaļums, atvērtība, enerģija+sinerģija.

☉ LABĀKĀ TRADĪCIJA

Tehnikuma bibliotēka dzīvo vienā ritmā ar skolas tradīcijām – daudzpusīgajiem ārpusstundu pasākumiem, ikgadējiem rudens un pavasara Dārza un stādu svētkiem – tirdziņiem, absolventu salidojumiem utt.

☉ ĪPAŠS LEPNUMS

Lasoši jaunieši, tādi ir un būs.

norāda, kurp tās kāpnes aizved. Šodien jau katrs tehnikuma jauniešis te iegriežas.

Ineta Melne uzskata, ka bibliotekāram jebkurā vidē ir sevi jāpiesaka kā lasošu personību, jo pirmām kārtām bibliotekārs ir grāmatu, rakstītā vārda un informācijas vēstnesis. Par skolas bibliotekāra profesijas virsmērķi viņa uzskata “cīņu ar pēdējās desmitgadēs tik ļoti normalizēto nelasīšanu”. Bibliotēka – tas ir atbalsts audzēkņiem un pedagogiem. Skolas bibliotekārs nemitīgi »

» spēlē *ideju pingpongu* ar pedagogu, kā rezultātā bibliotēka aktīvi piedalās mācību procesa realizācijā. Tomēr tikpat svarīgi kā sniegt atbalstu mācību procesā ir nodrošināt audzēkņiem drošu, mājīgu atpūtas un satikšanās vidi starpbrīžos. “Skolas bibliotekārs faktiski ir viens no skolas atbalsta komandas, lai gan Ministru kabineta noteikumos par atbalsta personāla nodrošināšanu izglītības iestādē bibliotekārs sarakstā netiek piesaukts,” atzīst Ineta.

Vitamīnu krāsa

Bulduru tehnikuma bibliotēkas devīze ir “Lasi un plauksti!”. Pirmais, ko, ienākot no gaitēņa, var pamanīt, ir zaļā krāsa. “Tehnikuma krāsa ir vitāli zaļā – dabas, dzīvības, dārzkopības krāsa,” stāsta Ineta. “Veselīgie zaļumi ir vajadzīgi ikvienam, jo tie ir bagāti ar vitamīniem un mikroelementiem, tāpēc saku, ka arī mūsu tehnikuma bibliotēka ir vitamīnu krāsā, un tā arī to izjūtu – kā vitāli svarīgu, neatņemamu skolas sastāvdaļu.” Krāsa raksturo arī bibliotēkas lietotāju – topošo pieaugušo. Tehnikuma gadi jaunietim ir laiks, “kad vienlaicīgi visa pasaule kā zaļa pļava ir izklāta pie kājām, viss šķiet iespējams un reizē – tik mulsinošs, nezināms un apšaubāms.” Arī bibliotēkai ir jābūt svaigai, zaļai un dzīvīgai. “Jaunieši starpbrīžos cirkulē starp abiem bibliotēkas stāviem, un tu jūti šo zaļo pozitīvismu un apzinies, ka strādā ļoti zaļā bibliotēkā.”

Atvērtība un enerģija

Ineta Melne īpaši izceļ atvērtības nozīmi bibliotēkas darbā. “Ir svarīgi, ka skolas bibliotēkas durvis allaž ir vaļā – gan fiziski, gan emocionāli.” Viņa uzsver, cik jaunietim reizēm izšķiroša var būt pieeja grāmatām un cik skumji, ka daudzas Latvijas skolu bibliotēkas nevar atļauties algot pilna laika darbinieku. “Dažreiz ir sajūta, ka jaunietim impulsu un pārliecību par to, ko viņš dara, rada tieši atrašanās pie īstās nodaļas plauktiem. Topošais ainavu būvtehniķis ierauga labu grāmatu par dārzu plānošanu, un klikšķis ir noticis. Tas ir liels gandarījums.”

Kā trešo svarīgo atslēgu Ineta izceļ enerģiju un sinerģiju. Ir svarīgi tehnikuma enerģisko un dinamisko vidi ienest arī bibliotēkā. Te palīdz atsaucīgi pedagogi, kas mudina krājumu izmantot praktiski. “Mums ir daudzi šādi skolotāji, ar kuriem ir gandarījums sadarboties, jo viņi virza audzēkņus pieskarties grāmatai.” Savukārt enerģija ir vajadzīga tīri praktiski, jo skolas bibliotekārs savā mācību iestādē fiziski bieži esot viens. “Lai nepazustu starp praktisko pienākumu ikdienu, biroja tehnikas pakalpojumiem un mūžīgo putekļu slaucīšanu, ir jāpilnveidojas, jāģenerē jaunas idejas, jāseko nozares novitātēm. Ja es būtu izglītības iestādes vadītāja, mans pirmais jaunatājums kandidātam uz skolas bibliotekāra vietu būtu – vai jums ir pietiekami daudz radošas enerģijas, lai šeit strādātu?”

Lasīšanas veicināšanas aktivitātes

Lasīšanas veicināšanas jomā bibliotekāre uzsver, ka atslēgvārds ir ‘saruna’ – individuāls darbs ar katru audzēkni, jo lielākais gandarījums ir spēja izprast konkrēto jaunieta un piedāvāt viņam īsto grāmatu īstajā brīdī.

1. Grāmatu maiņas plaukts

Tiklīdz Ineta Melne sākusī strādāt tehnikumā, tā uzreiz izveidojusi grāmatu maiņas plauktu “Lasi un mainies. Mainies un lasi”, kur var izvēlēties un paņemt jebkuru grāmatu vai atnest un citiem nolikt savu. Īpaši aktuāli tas esot dienesta viesnīcā mītošajiem jauniešiem.

2. Fotokonkurss “Es lasu Latvijai”

Šobrīd bibliotekāre priedējās par jauniešu

radošumu un asprātību, iesūtot savus foto konkursam “Es lasu Latvijai”. Labākās fotogrāfijas tiks izliktas galerijā bibliotēkā, kas būs brīnišķīgs žests vienaudžiem, parādot, ka lasīšanas process pat vizuāli izskatās stilīgi un interesanti.

3. Lasītāju klubiņš un priekšā lasīšana

Bulduru tehnikuma lasītāju klubiņā var piedalīties arī tie, kas nelasa. “Man ir svarīgi dot iespēju audzēkņiem sajūst personīgu saikni ar »

» kaut vienu grāmatu mēnesī.” Ineta Melne izceļ, cik svarīgi ir tas, ka jaunieši dzird, kā skan dažādu autoru rakstītais vārds, kā tiek veidoti teikumi, teksti, sižeta pavērsieni, tāpēc viena no lasītāju klubiņa aktivitātēm ir priekšā lasīšana. Arī pusaudzīm patīk, ka viņam lasa priekšā. “Tehnikumā daudzi audzēkņi visu nedēļu ir tālu prom no mājām un ģimenes, tā ir jauna, brīžam pat skaudra pieredze, ar ko jātiek galā. Priekšā lasīšana ir kā meditācija.”

4. Pasaku skapis skolotāju bērniem

Nevienas profesionālās mācību iestādes bibliotēkas rakstītais uzdevums nav veicināt pedagogu un citu darbinieku bērnu lasītprieku. Tomēr katrs tāds mazais solītis ir būtisks, lai kādam mazam ķīparam atklātu lasīšanas brīnumu, uzskata Ineta. Skolotāji ir arī vecāki. “Mūsu bibliotēkā ir īpašs Pasaku skapis, kura durvis atverot iespējams nonākt labu bērnu grāmatu pasaulē. Latvijas Nacionālās bibliotēkas “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija” iesaistīt arī darbinieku atvases man šķiet pašsaprotami.”

5. Jaunieši lasa un meklē atbildes

“Jauniešiem aktuāls ir tas pats, kas manā, manu vecāku un vecvecāku jaunībā, cilvēka būtība nemainās. Tāpat kā trakoja hormoni manam vecvectētiņam, tāpat šie hormoni nosaka krīzes, priekus, bēdas arī maniem un skolas bērniem. Neprātīgos tempos mainās vide un dzīvesveids, bet formula, kā un ko jūt pusaudzis, – ne. Vai zināt, kurš plaukts manā bibliotēkā ir visbiežāk jāpiekārto? Psihologijas. Jo jaunieši meklē atbildes.” Ineta Melne uzskata, ka vārdam ir liels spēks un ka sabiedrībā mēs ilgtermiņā kodējam apgalvojumu, ka neviens nelasa. “LNB ideja par lasīšanas *restartu* ir globāli aktuāla, tomēr *restartēt* vajag ne tikai lasītpatiku, bet arī attieksmi pret jaunajiem lasītājiem – mazāk šaubu, vairāk ticības viņiem!”

6. Sadarbība ar pedagogiem un neatlaidība

“Man prieks, ka strādāju vidē, kur kopš pirmās dienas jūtu skolotāju vēlmi sadarboties kopīgam rezultātam,” atzīst Ineta. “Mums ir brīnišķīga latviešu valodas skolotāja ar augstiem standartiem, kura perfekti pieskata savas nozares latīņu.” Bibliotekāre min, ka jauniešiem par lasīšanu bieži vien ir dziļi iesakņojies nepareizs

priekšstats, kas neatlaidīgi ir jāmaina. “Ir lasošie jaunieši, un ir tādi, kuriem pat vienas grāmatas pieveikšana no vāka līdz vākam ir smags darbs. Ne tāpēc, ka ir lasīšanas vai uztveres grūtības, bet tāpēc, ka ir dziļāki aizspriedumi pret lasīšanu kā nogurdinošu darbību, neveselīga lasīšanas vai nelasīšanas pieredze, kas nāk līdzī no bērnības, ģimenes, pamatskolas. Bet mēs nedrīkstam piekāpties, mums ceļš uz lasīšanas procesu jāparāda visiem. Šo neatlaidību es mācos no mūsu latviešu valodas un literatūras skolotājas.”

7. Bibliotēkas krājuma kvalitāte

Jaunajā darbavietā Inetas Melnes rokās nonāca daudzpusīgs nozaru un mācību literatūras krājums, un bibliotekāre ir uzsākusi tā rekatologizāciju bibliotēku informācijas sistēmā ALISE. “Beidzot esam atrodamī Jūrmalas bibliotēku kopkatalogā!” Skolas bibliotēkas krājumu Ineta raksturo ar diviem ‘o’ – organisms un organizētība. “Pirmkārt, dzīvs organisms, kas pulsē līdzī laikam, izglītības moduļiem, pedagogu atvērtībai un iedvesmai no citu pieredzes Latvijā vai “Erasmus” projektos Eiropā. Otrkārt, organizētība, kas aktīvā, lietotāju sirsniņī lietotā bibliotēkā nekad nav līdzī perfekcijai gatava, gluži kā Rīga. Tāpēc tas drīzāk ir ceļš uz perfektu organizētību.”

Ineta Melne uzsver daiļliteratūras nozīmi skolas bibliotēkas krājumā un nerimstoši aicina tehnikuma audzēkņus, pedagogus un absolventus dāvināt bibliotēkai labu daiļliteratūru. Ineta aktīvi iesaka saviem pedagogiem un audzēkņiem “3td” e-grāmatu platformu un priecājas, ka e-grāmatu bibliotēkā parādās aizvien vairāk grāmatas jauniešu auditorijai. Krājuma nodrošināšanā lieliska sadarbība izveidojusies ar Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitātes (LBTU) Fundamentālo bibliotēku, īpaši ar direktora vietnieci Guntu Tranu, kurai bibliotekāre mēdz lūgt profesionālas konsultācijas par visdažādākajām tēmām. Tehnikuma pedagogiem tiek piedāvāts izmantot starpbibliotēku abonementa (SBA) pakalpojumus un vēlamu pasūtīt no LBTU bibliotēkas plašā krājuma. “Strādāju pēc principa – kā mums nav, to mēs atradīsim un informāciju nodrošināsim!” ●